

Sygn. akt II CZ 40/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w S.

przeciwko A.J. i R.M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 sierpnia 2017 r.,

zażalenia pozwanych

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 16 marca 2017 r., sygn. akt I ACa (...) (I WSC (...)),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 16 marca 2017 r. odrzucił skargę kasacyjną pozwanych A.J. i R.M. od wyroku tego Sądu z dnia 26 października 2016 r. jako nieopłaconą w związku z upływem w dniu 10 marca 2017 r., określonego w art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 623, odtąd u.k.s.c.), terminu do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej.

Sąd Apelacyjny ustalił, że pełnomocnik pozwanych został wezwany zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 31 stycznia 2017 r., doręczonym w dniu

3 lutego 2017 r., do uiszczenia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, w wysokości 6.396,00 zł, pod rygorem odrzucenia skargi. Tygodniowy termin do uiszczenia opłaty upłynął w dniu 10 lutego 2017 r. W tym dniu pozwani nadali w placówce urzędu pocztowego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej, który Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 28 lutego 2017 r. oddalił. Z dniem 3 marca 2017 r. tj. w dacie doręczenia odpisu tego postanowienia, rozpoczął się bieg tygodniowego terminu przewidzianego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c., do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej. W związku z nieuiszczeniem opłaty w powyższym terminie Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną.

Pozwani, zaskarżając powyższe postanowienie w całości, zarzucili naruszenie art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c., art. 130² § 1 i 2 k.p.c. oraz wniesli o objęcie kontrolą – na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. – postanowienia Sądu Apelacyjnego o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uwagi na to, że przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej było jej nieopłacenie, pomimo oddalenia wniosku powódki o zwolnienie od kosztów sądowych, a pozwani w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej zażądali na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. poddania kontroli także postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, konieczne jest w pierwszej kolejności odniesienie się do tego postanowienia.

Rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego, że pozwani byli w stanie, bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania, uiścić opłatę od skargi kasacyjnej, należy uznać za trafne. Zgodnie z art. 102 ust. 1 u.k.s.c. zwolnienie od kosztów sądowych osoby fizycznej jest uzasadnione tylko wtedy, gdy wykaże, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Powyższej okoliczności pozwani nie wykazali. Szczegółowa analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że pozwany A.J. posiadał oszczędności pozwalające na pokrycie opłaty od skargi, a ponadto obaj pozwani osiągalni stały dochód przekraczający ich miesięczne wydatki. Nie bez znaczenia dla oceny przyjętej w tym zakresie przez

Sąd Apelacyjny jest źródło i charakter roszczenia dochodzonego przeciwko pozwanym, jako współnikom spółki cywilnej. Jest to roszczenie o zwrot wypłaconej pozwanym kwoty 127 000 zł na podstawie prawomocnego wyroku, ale z zastrzeżeniem zwrotu tej kwoty w razie uwzględnienia skargi kasacyjnej, na podstawie której wyrok ten został uchylony, a po ponownym rozpoznaniu sprawy żądanie pozwanych (powodów w tamtej sprawie) zostało oddalone. Pozwani powinni zatem liczyć się ze zwrotem spornej kwoty 127 000 zł i działając w sposób racjonalny, zachować co najmniej część tej kwoty na potrzeby prowadzenia sporu, w tym opłaty od skargi kasacyjnej.

W zakresie odnoszącym się do terminu do uiszczenia tej opłaty skarżący zmierzali do wykazania, że postanowienie Sądu Apelacyjnego o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej było „*de facto*” postanowieniem sądu pierwszej instancji, a zatem powinno być dopuszczalne wniesienie zażalenia na to orzeczenie, względnie uiszczenie brakującej opłaty powinno być możliwe „do chwili prawomocnego zażalenia w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej”. Takie rozumowanie nie znajduje żadnego oparcie w przepisach prawa.

Zgodnie z art. 112 u.k.s.c. skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej wymaga jej opłacenia w razie oddalenia wniosku o zwolnienie od opłaty. Następuje to albo po stosownym wezwaniu strony, albo - w razie zastępowania strony przez profesjonalnego pełnomocnika, co jest zasadą w postępowaniu kasacyjnym - przez wniesienie opłaty w terminie tygodniowym od dnia doręczenia postanowienia o oddaleniu w całości lub w części wniosku o zwolnienie od kosztów. Wobec tego że pozwani są reprezentowani przez radcę prawnego, a skarga kasacyjna powinna być opłacona opłatą stosunkową, zastosowanie znajdował art. 112 ust. 3 u.k.s.c., który wyłącza zastosowanie art. 130 k.p.c. (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego mającej moc zasady prawnej z dnia 16 marca 2017 r., III CZP 82/16, Biuletyn Sądu Najwyższego 2017 nr 3, s. 8 - 9). Pozwanych obciążał więc obowiązek uiszczenia opłaty w terminie tygodniowym od dnia doręczenia ich pełnomocnikowi odpisu postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych.

Możliwość skontrolowania przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. postanowienia sądu drugiej instancji

o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, nie oznacza, że takie postanowienie można kwalifikować, jak chcieliby skarżący, jako wydane przez sąd pierwszej instancji w rozumieniu art. 112 ust. 3 *in fine* u.k.s.c.

Konkludując, bezskuteczny upływ terminu określonego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. nakładał na Sąd Apelacyjny obowiązek wydania postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Zaskarżenie tego postanowienia było bezzasadne, należało zatem wniesione zażalenie oddalić (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

aj